

F. niobe (Linné, 1758); f. **eris** (Meigen) – p. **maceškový**

Niobé, zv. též Tantalís, sestra → Pélea a dcera sipylského krále → Tantala a Dióny, byla manželkou krále → Amfióna v Thébách. Urazila bohyni Létó, když se pyšnila svými početnými dětmi; bohyně proto poslala svoje dvojčata Apollóna a Artemidu, aby svými šípy postříleli všech sedm synů a sedm dcer Niobiných; ze žalu se proměnila v kámen (viz Ovidiovy *Proměny* a četná výtvarná díla ve světových muzeích).

Eris byla sestra Areova, bohyně rozkolu a sváru, která byla vlastně prapříčinou desetileté trójské války. Protože nebyla pozvána na svatbu Pélea a Thetidy, vhodila mezi olympské hosty zlaté jablko sváru s nápisem „Té nejkrásnější“. Tak vyvolala mezi třemi zúčastněnými bohyněmi – Hérrou, Athénou a Afrodítou – spor, který rozhodl až trójský → Paris (tehdy ještě jako pastýř na hoře Ídē), ve prospěch bohyně lásky. Za to mu Afrodíta přislíbila ruku spartské → Heleny.

INACHIS io (Linné, 1758); exp. f. **antigone** (Fischer), **bellisaria** (Ochsenheimer) a **iocasté** (Urech.) – **babočka paví oko**

Inachis (Ínachovna) je synonymum pro *Íó*, odvozené Hübnerem od jejího otce, říčního boha argejské řeky Ínachos (resp. od argejského krále Ínacha). Bohyně Héra proměnila *Íó* v bílou krávu spásající fialky (řec. ion), protože měla se záletným Diem syna → Epafa; ten se stal prvním vládcem Egypta a praotcem krále → Danaa.

Antigoné – dcera thébského krále → Oidipa, po jehož smrti se její bratři Eteoklés a Polyneikés v boji o trůn navzájem zabili. Oidipův nástupce Kreón zakázal tělo Polyneika jako nepřítele vlasti pohřbít, což Antigona nerespektovala; za to ji král dal zaživa zazdít do královské hrobky, kde se oběsila (Sofoklova tragédie z r. 442 př. n. l. a opera J. Myslivečka *Antigoné*).

Bellisaria je fem. od Bellisarius; vojevůdce císaře Justiniána, který úspěšně bojoval v r. 534 n. l. v Africe proti Vandalům, Peršanům a proti Ostrogótům v Itálii; byl obžalován ze spiknutí a zemřel jako slepý žebrák (křídílům této motýlí formy chybí paví oka).

Iocasté, zv. u Homéra Epikasté, byla manželka thébského krále Láia, matka Oidipa a později i jeho žena s tragickým osudem (námět Sofoklovy tragédie *Král Oidipus*).

ISSORIA lathonia (Linné, 1758) – **perleťovec menší**

Issoria je patrně odvozeno Hübnerem od města Issos v Kilikii, kde Alexandr Veliký (Makedonský) porazil perského krále Dáraia III.

Jméno *Lat(h)onia* zvolil Linné podle příjmení Artemidy; to znamená, že jde o dceru Létó (lat. Lato, resp. Latona), která Artemidu-Latonu porodila záletnému Diovi jako dvojče s Apollónem.

LIMENITIS camilla (Linné, 1763) – **bělopásek dvouřadý**

Limenitis je jedna z mnoha přezdivek bohyně krásy a smyslné lásky Afrodíty/Venuše.

Camilla byla dcerou krále Volsků Metaba a coby panna sloužila jako kněžka bohyni Dianě. Byla vynikající bojovnicí ve válce krále Rutulů Turna proti → Aeneovi, v níž zabila mnoho trójských a etruských bojovníků. Sama zahynula oštěpem statečného Arrunta.

MELITAEA (Fabricius) spp. – **hnědásek**

Melitaea je pojmenování podle mořské nymfy Melité z Kerkyry, dcery → Nérea a Dóridy, s níž Héraklés zplodil syna → Hylla; jméno – v překladu „Malt'anka“ – se také odvozuje od ostrova Melité (dnešní Malty).

M. cinxia (Linné, 1758) – **h. kostkovaný**

Cinxia („Opásaná“) je jedno z četných příjmení nejvyšší řím. bohyně Juno, patronky svateb (ženich rozvazoval nevěstě svatební pás – lat. cingulum).

M. diamina (Lang, 1789); syn. ***dictynna*** (Esper, 1779) – **h. rozrazilový**

Původ přívlastku *diamina* je dosud nejasný.

U synonyma jde buď o příjmení Artemidy-Dictynny, nebo o jméno krétské bohyně a Diovy pěstounky *Diktynny*, zobrazené i na krétských mincích; souvisí s Diovým rodištěm – krétskou horou Dikté. Byla zaměňována s nymfou → Britomartis, která uprchla před králem Mínoem, ale byla pak chycena rybáři do sítě (řec. dictyon). Měla mnoho oltářů a někdy byla také uctívána pod jménem Afaia.

M. didyma (Esper, 1777) – **h. květelový**

Didyma (z řec. didymos, dvojče) je příjmení Artemidino, dvojče s bohem Apollónem.

M. phoebe (Denis & Schiffermüller, 1775) – **h. diviznový**

Phoebe (řec. Foibe, „Zářivá“). Autoři popisu neuvedli původ jména; snad jím mínili buď jednu z titánských sester → Mnemosyny, nebo další příjmení bohyně Artemidy/Diany.

M. trivia (Denis & Schiffermüller, 1775) – **h. jižní**

Slovo *Trivia* je odvozeno od lat. trivium = trojcestí a je to příjmení více bohyň, ochránkyní křižovatek, např. → Hekaty a Artemidy. Podle Spulera však jde nejspíš o Dianu.

MELICTA (Billberg) **spp.** – **hnědásek**

Rodové jméno snad souvisí s nějakou nymfou nebo je výrazem obliby motýla v květovém nektaru (z lat. mel, gen. mellis; tedy „Medová“).

M. asteria (Freyer, 1828) – švýcarské Alpy

Asterie („Hvězdné“) byly dvě: 1. Bohyně hvězdnaté oblohy (dcera Títána Koia a Títanky Foibé); sestra Létó a → Afirapé, manželka Títána Persa a matka strašidelné → Hekaté. 2. Dcera krále → Danaa a Hamadryady Foibé, jedna z padesáti → Danaoven, vražedkyně svého ženicha Aigyptovce Chaita.

M. athalia (Rottemburg, 1775) – **h. jitrocelový**

Athalia – jedno z četných příjmení bohyně → Artemidy (je rovněž názvem stejnojmenné biblické tragédie od J. Racina).

M. britomartis (Assmann, 1847) – **h. podunajský**

Britomartis – dcera → Léty, uctívána jako polobohyně; střežila Artemidiny lovecké psy. Před milostnými nástrahami krétského krále Mínoa se vrhla do moře, odkud ji zachránili rybáři.

M. parthenoides (Keferstein, 1851) – záp. Evropa

Parthenoides („Panenská“) je odv. z přezdívky Athény-Parthenos.

NEPTIS (Fabricius) **spp.** – **bělopásek**

Neptis znamená lat. vnučka; Fabricius snad chtěl tímto jménem připomenout rodovou příbuznost motýla s bělopásky rodu *Limenitis* podle podobné kresby křídel.

N. rivularis (Scopoli, 1763); syn. ***lucilla*** (Schiffermüller, 1775) – **b. tavalník**

Jméno *rivularis* se vztahuje k výskytu motýla v blízkosti potůčků (lat. rivulus).

Lucilla (Lucillia, „Světluše“, z lat. lux) je římské dívčí jméno, které přísluší jedné lesní nymfě a také sestře císaře Commoda. Podobně se jmenuje i náš pestrobarvec petrklíčový.

N. sappho (Pallas, 1771); syn. *hylas* (Linné) – **b. hrachorový**

Sappho (řec. Sapphó) byla mladší současnice básníka Alkaia a největší řec. lyrická básnířka (asi r. 600 př. n. l.) z Mytilény na ostrově Lesbos; její lesbická orientace je asi jen legenda. Z nešťastné lásky k → Faónovi skočila z Leukadské skály. Měla dceru Kleis a bratra → Charaxa. Sám filozof Platón ji nazval desátou Múzou a její verše inspirovaly řadu významných básníků.

Hylás, syn lárisského Theiodamanta, krále Dryopů, a nymfy Menodiké, byl Hérakleův panoš a chránělec; když na výpravě Argonautů náhle zmizel, neboť byl stáhnut zamilovanou nymfou Dryopé do pramene Pegai, pak odchod Héraklea od mise ohrozil její další průběh za zlatým rounem.

NYMPHALIS antiopa (Linné, 1758); exp. formy *epione* (Fischer) a *hygiaea* (Heydenreich) – **babočka osiková**

Nymphalis („Nymfanka“) je odv. Klugem od nymf (obdoby našich pohádkových víl a rusalek), které byly nižšími bohyněmi stromů (Dryady a Hamadryady), hor (Oready), pramenů (Najady) a vod (Néereovny a Ókeanovny).

Antiopa: 1. Jako Diova milenka porodila dvojčata siláka Zéthá a slavného hudebníka Amfíona, manžela → Nioby; byla vězněna králem Lykem a jeho ženou Dirkou. 2. Vůdkyně Amazonek, násilně provdaná za athénské Théseá, jemuž porodila Hippolyta; byla zabita v osvobozujícím boji svými družkami. 3. Žena makedonského krále Píera, který pojmenoval všech svých devět dcer podle Múz. Dívky prohrály soutěž se skutečnými Múzami a za svoji domýšlivost byly proměněny v nezbedné straky.

Epione byla Asklépiova žena a matka → Macháona a → Podaleiria, léčitelů raněných achajských hrdinů u Tróje.

Hygiaea a její čtyři sestry byly rovněž dcerami slavného božského léčitele Asklépia a vnučky Apollóna. Jako symbol čistoty a zdraví byla zobrazována s miskou, z níž pije had.

PANDORIANA pandora (Denis & Schiffermüller, 1775); syn. *Argyannis maja* (Cramer, 1776) – **perlet'ovec červený**

Rodové jméno *Pandoriana* odvodil Warren od Pandory, která přinesla na svět zlo, nemoci a všechno utrpení.

Pandora („Vším obdarovaná“) byla první žena stvořená bohem Héfaistem z hlíny a vody a oživená Athénou, proto zv. Protogeneia. Byla krásnou chotí Títána Epiméthea a od bohů obdržela jako svatební dar osudnou skříňku, pomocí níž chtěl Zeus potrestat bezbožné lidstvo. Když ji ze zvědavosti otevřela, rozlétly se do světa všechny bědy a strasti až na jedinou, naději, na samém dně (námět mnoha vázových maleb, soch a obrazů).

Maia byla nejstarší a nejhezčí ze sedmi dcer Títána Atlanta a nymfy Ókeanovny Pléiony. Diovi porodila posla bohů Herma. Po smrti ji Zeus proměnil spolu s jejími sestrami v souhvězdí Plejad. U Římanů byla matkou Merkuria.

PROCLOSSIANA eunomia (Esper, 1799); syn. *aphirape* (Hübner, 1799) – **perlet'ovec mokřadní**

Rodové jméno s řec. předponou *pro-* (před) značí, že motýl patří v systematice před rod Clossiana.

Eunomia (Zákonnost) byla jedna ze tří Hór, dcer Dia a Themidy, ochránkyně přírodního pořádku; se svými sestrami Eiréné (Mír) a Díké (Spravedlnost) řídila správný chod ročních období.